

Marilena Șerban • Mădălina Vincene

Caiet pentru vacanța de iarnă

clasa a VIII-a

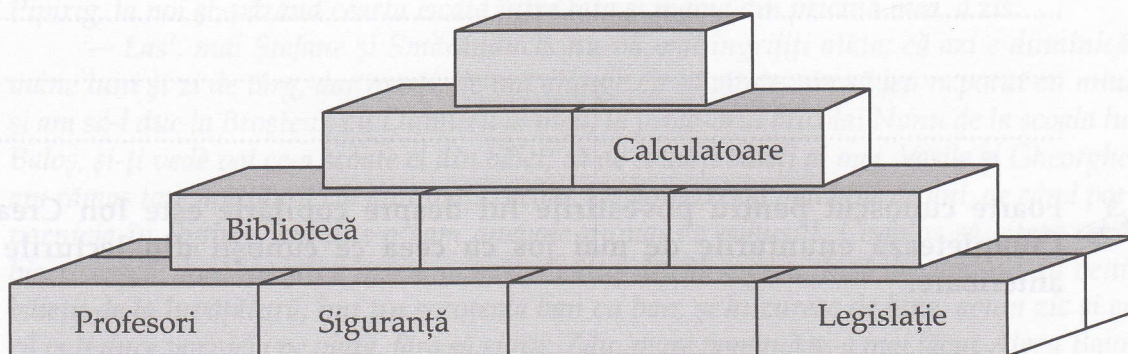
Cuprins

Cum îți petreci vacanța de iarnă? (cuvântul autoarelor)	3
Cine sunt eu? (joc de autocunoaștere)	4
Unitatea 1: Imagini, amintiri, impresii despre școală	5
Statistici despre școală furnizate de Organizația Salvați Copiii	5
<i>Amintiri din copilărie</i> (fragment), de Ion Creangă	6
<i>Petruța</i> (fragmente), de Mircea Cărtărescu	11
<i>Totul despre băieți</i> (fragmente), de Nick Hornby	20
<i>Viața lui Mihai Eminescu</i> (fragment), de G. Călinescu	25
<i>Viața ca o pradă</i> (fragment), de Marin Preda	26
<i>Dăscălița</i> (fragment), de Octavian Goga	28
<i>Portretul elevului – o schiță a realității</i> (cercetare)	34
Unitatea 2: Chipurile diverse ale prieteniei	35
<i>Pantalonii călători – Prima vară a Frăției Pantalonilor Călători</i> , de Ann Brashares	36
<i>O prietenie incredibilă dintre un om și animalele sălbatice</i> (articol de pe internet)	56
<i>Cruciada copiilor</i> (fragmente), de Florina Ilis	58
<i>100 de trucuri pentru a avea o mulțime de prieteni</i> (fragmente)	60
<i>100 de trucuri pentru a-ți face un supergrup</i> (fragmente)	61
<i>Ești prețios</i> (fragmente), de Max Lucado	69
<i>Băiuțelii</i> (fragment), de Filip și Matei Florian	73
<i>Volubilis</i> (fragment), de Simona Popescu	78
<i>Exuvii</i> (fragment), de Simona Popescu	80
<i>Eroii din Galaxia Gutenberg</i> (fragment), de Iuliu Rațiu	80
Fișă pentru evaluarea redactării textului narativ	89
Fișă pentru evaluarea redactării textului argumentativ	90
Fișă de autoevaluare: Ce fel de cititor sunt?	91

Imagini, amintiri, impresii despre școală

Scrie, la baza piramidei, acele lucruri fără de care școala nu poate exista (pentru fiecare lucru câte un cub), iar înspre vârful acesteia notează-le pe cele foarte importante pentru o școală. Poți completa piramida cu alte cuburi, dacă ai mai multe observații de făcut.

Știi că.....

În Zambia, mărimea medie a unei clase de elevi este de 64 de copii la un profesor, în multe școli fiind peste 100 de elevi într-o clasă (puteți număra copiii din propria clasă pentru comparație).

În Liberia, peste 27 de copii din clasele primare învață după același manual școlar.

Peste jumătate din copiii de 11 ani din țări ca Malawi, Kenya, Mozambic, Uganda, Tanzania sau Zambia nu au deloc manuale școlare după care să poată învăța.

Una din patru femei din lume nu știe să scrie sau să citească.

În România sunt copii care străbat mulți kilometri pe jos, chiar și iarna, pentru a ajunge la școală. Mulți copii învață în condiții precare, în școli fără laboratoare dotate corespunzător, chiar și în școli fără căldură, apă curentă sau grupuri sanitare.

Mulți copii din familii sărace nu pot să acopere toate cheltuielile specifice școlarizării (rechizite, îmbrăcăminte, alimente etc.), iar unii dintre acești copii sunt obligați să muncească fie în gospodăria proprie, fie în afara acesteia, uneori chiar în stradă, pentru a-și întreține familiile. În România sunt 70.000 de copii în pericol de a renunța la școală, fiind exploatați prin muncă.

În unele situații, anumiți copii precum cei romi, cei cu dizabilități, cu HIV/ SIDA sunt marginalizați în școli, existând o toleranță și o înțelegere scăzută față de problemele cu care se confruntă.

În lume, peste 70 de milioane de copii, de vârstă școlară, nu merg la școală, iar accesul la educație și frecventarea cursurilor rămân încă la un nivel scăzut pentru mai multe categorii de persoane.

(Statistici furnizate de Organizația Salvați Copiii, România)

Subliniază, în text, informația care ți s-a părut cea mai șocantă și explică, mai jos, opțiunea făcută.

.....

.....

.....

.....

.....

Foarte cunoscut pentru povestirile lui despre copilărie este Ion Creangă. Completează enunțurile de mai jos cu ceea ce cunoști din lecturile tale anterioare.

Acțiunea *Amintirilor din copilărie* se petrece în cea mai mare parte a lor în satul, în secolul al-lea. Eroul povestirii este a lui Ștefan a Petrii. Acesta a mers la școala din sat, unde era bădița Vasile. După ce bădița Vasile a fost luat la oaste și școala a rămas pustie. Mama discută cu tatăl pentru a-l convinge să îl dea în alt loc la școală, dar acesta refuză.

Citește un fragment din *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă, în care se discută despre școală:

Peste iarnă, mama iar s-a pus pe capul tatei să mă deie undeva la școală. Dar tata spunea că nu mai are bani de dat pentru mine.

— Lui dascălul Vasile a Vasilicăi îi plăteam numai câte un sorocovăț pe lună. Iar postoronica de dascălul Simeon Fosa din Țuțuieni, numai pentru că vorbește mai în tâlcuri decât alții și sfârcâiește toată ziua la tabac, cere câte trei husăși pe lună; auzi vorbă! Nu face băietul ista atâția husăși, cu straie cu tot, câți am dat eu pentru dânsul până acum.

Când a mai auzit mama și asta, s-a făcut foc.

— Sărmane omule! Dacă nu știi o boabă de carte, cum ai să mă înțelegi? Când tragi sorcoveții la musteață, de ce nu te olicăiești atâta? Petre Todosiia, crâșmarul nostru, așă-i

că ți-a mâncat nouă sute de lei? Vasile Roiu din Bejeni, mai pe-atâția, și alții câți? Ruștei lui Valică și Măriucăi lui Onofreiu găsești să le dai și să le răsdați? Știu eu, să nu crezi că doar me Smaranda, dormire-ai somnul de veci să dormi! Și pentru băiet n-ai de unde da? Măi, omule, măi! Ai să te duci în fundul iadului și n-are să aibă cine te scoate, dacă nu te-i sili să-ți faci un băiet popă! De spovedanie fugi ca dragul de tămâie. La biserică mergi din Paști în Paști. Așa cauți tu de suflet?

— Ian taci, măi femeie, că biserica-i în inima omului, și, dacă voiu muri, tot la biserică am să șed, zise tata; nu mai face și tu atâta vorbă, ca fariseul cel fățarnic. Bate-te mai bine cu mâna peste gură și zi ca vameșul: Doamne, milostiv fii mie, păcătoasei, care-mi tot îmbolorez gura pe bărbat degeaba.

În sfârșit, cât s-a bălăbănit mama cu tata din pricina mea, tot pe-a mamei a rămas; căci într-o duminică, prin cârneleaga, a venit tatul mamei, bunicu-meu David Creangă din Pipirig, la noi și, văzând cearta iscată între tata și mama din pricina mea, a zis:

— Las', măi Ștefane și Smărănducă, nu vă mai îngrijiți atâta; că azi e duminică, mâne luni și zi de târg, dar marți, de-om ajunge cu sănătate, am să ieu nepotul cu mine și am să-l duc la Broșteni, cu Dumitru al meu, la profesorul Nicolai Nanu de la școala lui Balos, și-ți vedè voi ce-a scoate el din băiet; că de ceilalți băieți ai mei, Vasile și Gheorghe, am rămas tare mulțumit cât au învățat acolo. De douăzeci și mai bine de ani, de când port vornicia în Pipirig, am dus-o cam anevoie numai cu răbușul. Ce folos să citesc carte bisericească; dacă nu știi a însemna măcar câtuș de cât, e greu. Însă de când mi-au venit băieții de la învățătură, îmi țin socoteala ban cu ban, și huzuresc de bine; acum zic și eu că poți duce vornicia pe viață, fără să simți. Zău, mare pomana și-a mai făcut Alecu Balos cu școala ceea a lui, cine vrea să înțeleagă! Și, Doamne, peste ce profesor înțelept și iscusit a dat! Așa vorbește de blând și primește cu bunătate pe fiecare, de ți-i mai mare dragul să te duci la el! Ferice de părinții care l-au născut, că bun suflet de om este, n-am ce zice! Și mai ales pentru noi, țărani munteni, este o mare facere de bine [...] Nu-i rău, măi Ștefane, să știe și băietul tău oleacă de carte, nu numaidecât pentru popie, cum chitește Smaranda, că și popia are multe năcăfale, e greu de purtat. Și decât n-a fi cum se cade, mai bine să nu fie. Dar cartea îți aduce și oarecare mângâiere. Eu, să nu fi știut ceti, de mult aș fi înnebunit, câte am avut pe capul meu. Însă deschid „Viețile sfinților” și văd atâtea și atâtea și zic:

„Doamne, multă răbdare ai dat aleșilor tăi!” Ale noastre sunt flori la ureche pe lângă cele ce spune în cărți. Și-apoi, să fie cineva tot bou, încă nu este bine. Din cărți culegi multă înțelepciune și, la dreptul vorbind, nu ești numai așa, o vacă de muls pentru fiecare. Băietul văd că are ținere de minte și, numai după cât a învățat, cântă și citește cât se poate de bine.

De aceste și altele ca aceste a vorbit bunicul David cu mama și cu tata, mai toată noaptea, duminică spre luni și luni spre marți...

Notează trei dintre regionalismele din text și explică-le sensul prin raportare la context. Verifică, apoi, într-un dicționar, sensurile cuvintelor respective.

.....

.....

.....

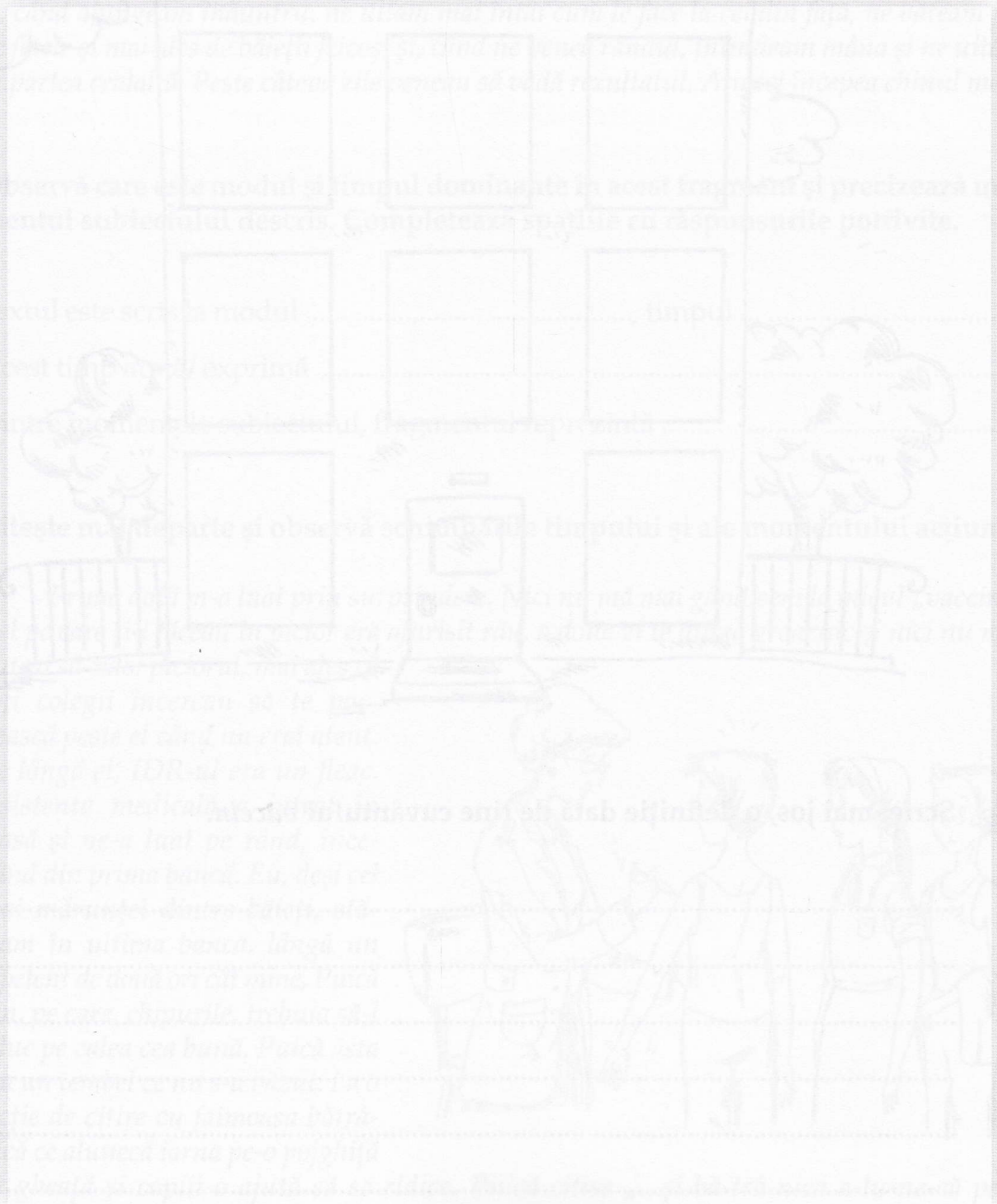

Completează tabelul de mai jos, extrăgând argumentele din text, notând tipul de argument (pro sau contra opiniei de a-l da pe Nică la școală) și citatul semnificativ pentru fiecare argument.

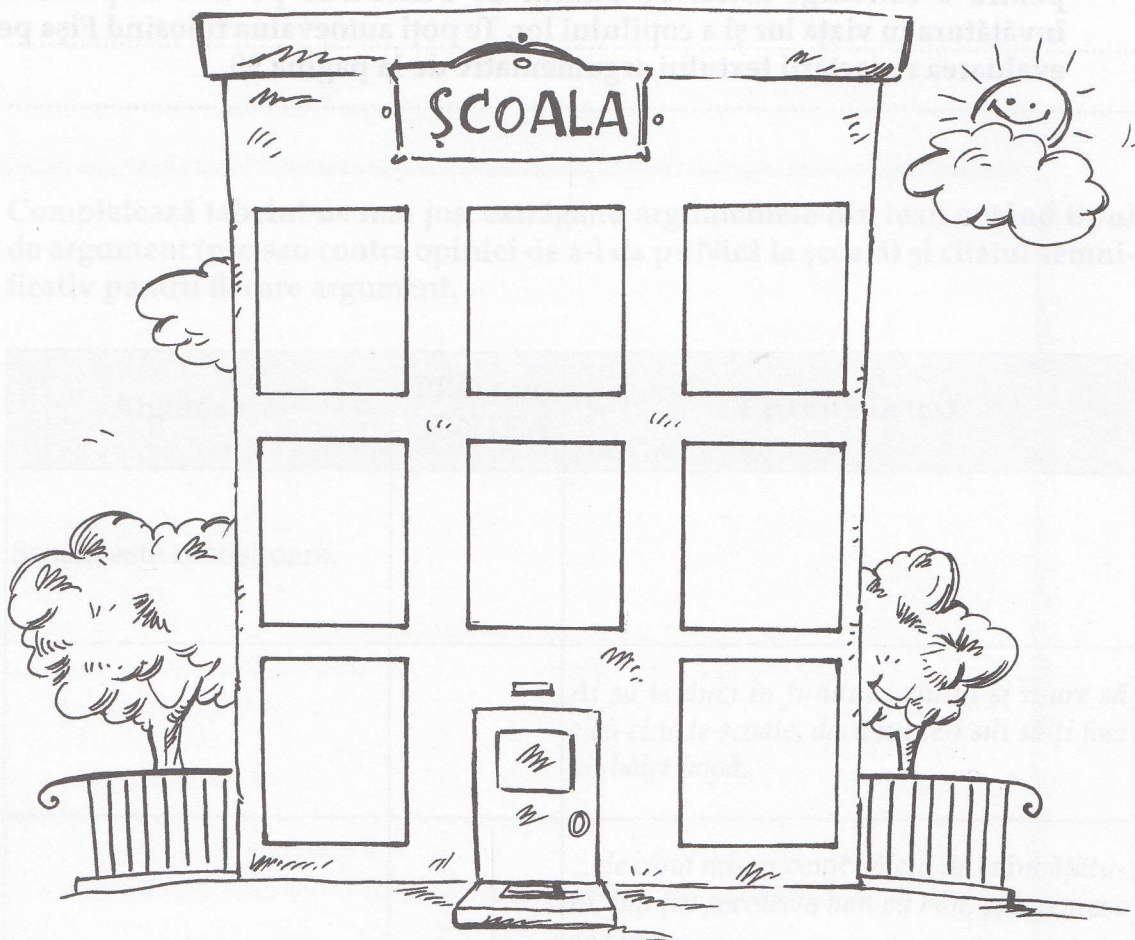
Argumentul	PRO sau CONTRA	Citatul din text
Școala este costisitoare.		
		<i>Ai să te duci în fundul iadului și n-are să aibă cine te scoate, dacă nu te-i sili să-ți faci un băiet popă.</i>
		<i>...de când mi-au venit băieții de la învățătura, îmi țin socoteala ban cu ban, și huzuresc de bine.</i>
Cititul cărților aduce mângâiere în necazuri.		
Învățătura îl înnobilează pe om.		
		<i>Băiatul văd că are ținere de minte și, numai după cât a învățat, cântă și citește cât se poate de bine.</i>

CONCURS: Imaginează-ți o situație asemănătoare în zilele noastre. Există încă familii pentru care mersul la școală este resimțit ca împovărător din punct de vedere financiar. Scrie o scrisoare în care să incluzi 2-3 argumente personale, pentru a convinge astfel de părinți de beneficiile pe care le poate aduce învățătura în viața lor și a copilului lor. Te poți autoevalua folosind Fișa pentru evaluarea redactării textului argumentativ de la pagina 90.

Notează, în pătrate, care sunt beneficiile pe care ți le-a adus ție școala ca „ferestră spre lume”.

Scrie, mai jos, o definiție dată de tine cuvântului *vaccin*.

În textul *Petruța*, de Mircea Cărtărescu, naratorul povestește câteva întâmplări petrecute la școală, în timpul vaccinărilor obligatorii. Citește primul fragment și subliniază cuvintele care au legătură cu domeniul medical.

Eram în clasa a patra când IDR-ul a început să-mi iasă neobișnuit de mare. Deși era o injecție, nu prea ne era frică de ea, pentru că ne-o făceau în antebraț, cu un acuşor ridicol de mic, ce ne vâră un strop de lichid sub piele. Am fi preferat, bineînțeles, vaccinul pe zahăr cubic, dar asta era. Ne înșiram în fața ușii cabinetului medical, cu mânăca suflecăță și, când ajungeam înăuntru, ne uitam mai întâi cum le face la cei din față, ne băteam joc de fetele și mai ales de băieții fricoși și, când ne venea rândul, întindeam mâna și ne uitam în partea cealaltă. Peste câteva zile veneau să vadă rezultatul. Atunci începea chinul meu.

Observă care este modul și timpul dominante în acest fragment și precizează momentul subiectului descris. Completează spațiile cu răspunsurile potrivite.

Textul este scris la modul, timpul

Acest timp arată/ exprimă

Dintre momentele subiectului, fragmentul reprezintă

Citește mai departe și observă schimbările timpului și ale momentului acțiunii.

Prima dată m-a luat prin surprindere. Nici nu mă mai gândisem la micul „vaccin”. Cel pe care ți-l făceau în picior era afurisit rău, a doua zi te dureau groaznic și nici nu mai puteai să-ndoi piciorul, mai ales că toți colegii încercau să te poc-nească peste el când nu erai atent. Pe lângă el, IDR-ul era un fleac. Asistenta medicală a intrat în clasă și ne-a luat pe rând, începând din prima bancă. Eu, deși cel mai mărunțel dintre băieți, stăteam în ultima bancă, lângă un repetent de două ori cât mine, Puică Ion, pe care, chipurile, trebuia să-l aduc pe calea cea bună. Puică ăsta era un tembel ce nu s-a văzut. La o lecție de citire cu faimoasa bătrânică ce alunecă iarna pe-o pojghiță de gheață și copiii o ajută să se ridice, Puică citise „...și bă-trâ-nica a-lu-ne-că pe o ploș-niță...” Era dezastru. El a văzut primul IDR-ul meu, la vreo două zile după ce ni-l

făuseră. Cu al lui mi l-am comparat și eu și m-a apucat frica. La el, abia se cunoștea puțină roșeață în jurul înțepăturii. La mine era ditamai pata cât o farfurioară, purpurie pe brațul meu subțire, cu pielea aproape transparentă peste vinele albastre. „Bă tebecistule”, mi-a zis Puică, „nu mai stau cu tine în bancă!” Copiii s-au adunat în jurul meu și au început să scandeze: „Of-ti-co-sul! Of-ti-co-sul!” Cuvântu-ăsta (cu care m-au zgândărit apoi câțiva ani la rând) m-a mirat la început, fiindcă pentru mine ofticos era ăla care se supără la jocurile de cărți sau la fotbal: „Te oftici, bă, te oftici!”, striga câte unul;

Oftica e boală grea,

Cutare suferă de ea!...

i se cânta ofticosului. Lumpă, dintre noi, cei de la bloc, era cel mai ofticos. Pe locul doi era Simfonia-n Do Major.

Până să ajungă asistenta medicală la banca mea, copiii din clasă îmi trăgeau cu forța deasupra pupitrului brațul pe care voiam să mi-l ascund: „Tovarășa! Tovarășa! Ia uitați la băiatu’ ăsta!” Așa că sora i-a lăsat pe ceilalți baltă și a venit în fundul clasei. Eram acum, ridicat în picioare, în centrul atenției. Îmi amintesc că tremuram din toate încheieturile. Toți colegii râdeau și se strâmbau la mine. Asistenta mi-a luat brațul, mi-a măsurat pata, în cruciș și-n curmeziș, cu o riglă de plastic și a clătinat din cap. A vorbit puțin în șoaptă cu învățătoarea. După aceea ne-a dat pauză.

Completează textul lacunar care urmează:

Textul este scris la modul, timpul

Acest timp arată/ exprimă.....

Dintre momentele subiectului, fragmentul reprezintă

După acesta, urmează, în care sunt prezentate faptele care decurg de aici.

Comportamentul copiilor unii față de ceilalți nu este tocmai unul potrivit și diplomatic. În lista de mai jos sunt precizate răutățile pe care aceștia și le fac reciproc. Scrie, alături, exemplul din text la care se referă și numerotează-le în ordinea gravității lor.

☐ iau în râs sentimentele celorlalți:

☐ lovesc cu intenție voită zonele dureroase ale altora:

☐ se strigă folosind numele de familie, nu prenumele:

☐ folosesc cuvinte jignitoare unii la adresa altora:

☐ râd de greșelile celorlalți:

☐ folosesc porecle depreciative:

Respect pentru omul din tine. ☐ scandează versuri batjocoritoare la adresa altora:

Citește, mai jos, „sfaturile” pe care le primeau odinioară elevele pe certificatele de absolvire a fiecărei clase în Școala Centrală de Fete din București (înființată la mijlocul secolului al XIX-lea, ea va funcționa sub acest nume până la mijlocul secolului al XX-lea, când devine „Liceul Zoia Kosmodemianskaia”, iar după 1990, școala își recapătă numele inițial). Bifează-le pe acelea pe care le consideri valoroase și astăzi.

- ☐ *Învățați pentru viață, nu pentru note certificate.*
- ☐ *Învățătura ne luminează mintea și ne ajută să înțelegem și să iubim „Frumosul, Binele și Adevărul”.*
- ☐ *Fii dreaptă. Înainte de a judeca pe altele, judecă-te pe tine.*
- ☐ *Munca ne înviorază sufletul și ne mângâie în nenorociri.*
- ☐ *Nu lăsa pe mâine ceea ce poți face astăzi.*
- ☐ *Respectă-te dacă vrei să fii respectată.*
- ☐ *Nu-ți vorbi de rău colegele. Nu le pârî. Nu șopti la ureche și nu primi să-ți șoptească.*
- ☐ *Fii bună și generoasă.*
- ☐ *Fă alteia ceea ce ai vrea să ți se facă ție. Astfel vei fi fericită și vei face și pe alții fericiți.*
- ☐ *Întreabă-te în fiecare zi ce faptă bună ai săvârșit, pe cine ai ajutat și dacă ai meritat să fii laudată și iubită de ai tăi.*
- ☐ *Fii sinceră. Cuvântul tău să exprime gândirea ta.*
- ☐ *Vorbește puțin. Vorbește ce trebuie. Vorbește când trebuie. Oratoria ta să fie fapta ta.*
- ☐ *Alege-ți un ideal moral în viață, spre care să tindă zilnic puterile sufletului tău. Apoi fii stăpână pe tine, nu șovăi.*

Fragmentul de mai sus este reprodus din volumul *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944-1947*, de Annie Benteiu, apărut la Editura Humanitas. Autoarea adaugă un comentariu referitor la aceste „sfaturi”:

Unii vor crede poate că era vorba aici de o frazeologie goală, folosită fără aderență interioară; dar nu, sufletele noastre de copii nu erau încă divizate în mai multe straturi de gândire bănuitoare; cinismul și minciuna erau socotite deformări grave și în niciun caz, cum au devenit mai târziu [în epoca comunistă – n.n.], strategii banale pentru simpla supraviețuire.